

משרד הבריאות – האגף לגריאטריה
נהלי בתי חולים גריאטריים
תחום מקצועי: סיעוד

עמוד 1
מתוך 2
מספר נספחים 0

פרק: פטירה	שם הנוהל:	טיפול בחולה הנוטה למות ובמשפחתו
תאריך אישור 01/07/2007	מהדורה 2	עודכן בתאריך: 01/11/2019
		מס' נוהל: 2.4.1

בכל מקום בו נכתב המסמך בלשון זכר או נקבה, הכוונה היא גם למיגדר השני

⊙ עבור/י לדף פתיחה ראשי ⊙ עבור/י ל"תוכן" נהלי רוחב

חזור ל"תוכן" נהלי סיעוד

1 רקע:

התפתחות הרפואה תרמה להארכת חיי האדם ולהתמודדות עם מצבי בריאות מורכבים הכרוכים לעיתים בסבל מתמשך לחולה בסוף חייו ולמשפחתו. זכותו של הזקן לקבל טיפול כוללני ותומך בבעיותיו הפיזיות, הנפשיות והרוחניות כדי לאפשר סיום חיים בכבוד ובשלווה.

הטיפול בחולה הנוטה למות הוא תחום קשה ומורכב וטעון רגשות, הן מצד המטופל ומשפחתו והן מצד הצוות המקצועי הממונה על הטיפול בו.

על האחות כאדם מקצועי מלווה את המטופל ומשפחתו במשך כל האשפוז, להיערך למתן טיפול מתאים בשלב הסופני של חיי המטופלים שלה הנוטים למות.

2 מטרות הנוהל:

- 2.1 להנחות את הצוות הסיעודי במתן טיפול כוללני ואיכותי לחולה הנוטה למות ולמשפחתו.
- 2.2 לעורר מודעות בקרב הצוות הסיעודי לגבי הצרכים וההיבטים הייחודיים של הטיפול בחולה הנוטה למות ומשפחתו.
- 2.3 לסייע לצוות הסיעודי בהתמודדות עם הטיפול בחולה הנוטה למות.
- 2.4 לסייע למשפחתו של המטופל הנוטה למות בהתמודדות בתהליך הפרידה והאבל.

3 הגדרת מושגים:

3.1 **"חולה הנוטה למות"** - מטופל שרופא אחראי מוסמך, קובע כי החולה "נוטה למות", אם נוכח כי המטופל סובל מבעיה רפואית חשוכת מרפא ותוחלת חייו, אף אם יינתן לו טיפול רפואי, אינה עולה על 6 חודשים.

3.2 **"רופא אחראי"** – העומד באחד מן הדרישות הבאות:

- א. מנהל מחלקה או מנהל יחידה במוסד רפואי, האחראי על הטיפול הרפואי במטופל שלגביו נדרשת קבלת החלטה
- ב. רופא מומחה אחר שמנהל המוסד הרפואי או מנהל מחלקה או מנהל יחידה מינה להיות "רופא אחראי" באותו מוסד רפואי
- ג. רופא מחוזי של קופת חולים, או רופא שמונה על ידו - לעניין חולים המטופלים בקהילה
- ד. רופא שהוא מנהל מחלקה או מנהל יחידה במוסד רפואי, או רופא מחוזי של קופת חולים, המטפל במטופל שלא במוסד רפואי ולא באמצעות קופת חולים (כגון במקרה של טיפול בקהילה באופן פרטי)

4 סמכות ואחריות:

- 4.1 הנהלת הסיעוד אחראית לקבל מה"רופא האחראי" את הערכתו למצב החולה, ובהתאם לכך להכין תוכנית הדרכה לצוות הסיעודי, שתנחה אותם בטיפול בחולה נוטה למות.
- 4.2 האחריות למתן טיפול איכותי, מקצועי ותמיכתי מוטלת על כל אחד מחברי הצוות הסיעודי שהופקד על הטיפול במטופל הנוטה למות.

5 עקרונות:

בעת טיפול במטופל הנוטה למות תפעל האחות על פי העקרונות והכללים הבאים:

- 5.1 תפעל על פי כללי האתיקה והחוקים הקשורים בטיפול באדם בשלב הסופני של החיים.
- 5.2 תפעל בהתאם לחוק זכויות החולה וכיבוד רצונם של החולה הנוטה למות ומשפחתו תוך התייחסות להיבטים תרבותיים ודתיים.

פרק: פטירה	שם הנוהל:	טיפול בחולה הנוטה למות ובמשפחתו
תאריך אישור 01/07/2007	מהדורה 2	עודכן בתאריך: 01/11/2019
		מס' נוהל: 2.4.1

בכל מקום בו נכתב המסמך בלשון זכר או נקבה, הכוונה היא גם למיגדר השני

5.3 האחות תפעל מתוך אמונה שניתן להקל על הסבל והמצוקה של החולה ומשפחתו בכל האמצעים שברשותה.

5.4 האחות תפעל מתוך גישה הומניסטית המכירה בערך האדם באשר הוא.

6 תהליך ושיטה:

6.1 אומדן

א. האחות תבצע אומדן מקיף שיכלול את הסימפטומים של המחלה והצרכים של החולה ומשפחתו, תוך התייחסות לרקע תרבותי, דתי ותפיסת עולמם לגבי סופניות החיים.

ב. בנוסף, בעת ביצוע האומדן, האחות תבחן ותתייחס לנקודות הבאות:

1. חוות דעת רפואית להערכת מידת הכשרות של המטופל
2. האם נתן הנחיות רפואיות מקדימות וייפוי כח
3. רצון המטופל ביחס להמשך הטיפול בו בסוף חייו
4. האם סובל סבל משמעותי

ג. האחות תבצע אומדן כאב

ד. האחות תערוך רישום

6.2 תכנון

קביעת מטרות טיפוליות בהתאם למצבו של המטופל, [בהתאם חוק זכויות החולה הנוטה למות](#), [ובהתאם להנחיות רפואיות מקדימות](#) שחתם עליהם.

6.3 התערבות

א. התערבות צריכה להיות מכוונת להקלה על סימפטומים ויצירת נוחות פיזית, נטולת כאב אצל המטופל.

ב. האחות תקפיד לשמור על קשר מקצועי עם משפחתו של המטופל שיכלול עדכון לגבי מצב המטופל וביצוע שיחות יזומות בשיתוף הצוות הרב מקצועי כחלק מהטיפול התומך במשפחה.

ג. בשיחות עם המשפחה חשוב לתת למשפחה חיזוקים, מידע והדרכה שיסייעו בהתמודדות עם המצב ויאפשרו גם ביטוי של רגשות שליליים.

6.4 הערכה

הערכת הטיפול ותיעוד ברשומות המטופל כמקובל במוסד

7 מסגרות הדרכה ותמיכה:

7.1 **תוכנית הדרכה** - תופעל ע"י הנהלת הסיעוד במסגרת תוכנית חת"ש.

7.2 **מסגרת תמיכה** - הנהלת הסיעוד תיצור מסגרת שבה יוכל הצוות הסיעודי לבטא רגשות ולקבל משו, כלים וחיזוקים להתמודדות עם מצבים שונים ומורכבים.

8 אסמכתא:

8.1 חוזר המנהל הכללי של המשרד הבריאות [מס' 2/96](#) בנושא הטיפול בחולה הנוטה למות שפורסם בתאריך י' בשבט התשנ"ו (31.1.96).

8.2 [חוק החולה הנוטה למות תשס"ו – 2005](#).

8.3 [עיקרי חוק החולה הנוטה למות – 2005](#)